

de oostelijke waterstad, in het Oost-Nieuwland, waarvan de huur, welke in 1333 voor 10 jaar was aangegaan, nu geëindigd en blijkbaar niet verlengd was. „Dat nuwelant leyt onverhuurt”, memoreert de thesaurier ten minste in 1344.

Ik wees hiervoor reeds erop dat blijkens de meermalen aangehaalde „Verclaringhe” van 1334 de erven door den Graaf uitgegeven een breedte hadden van slechts 2 en 3, bij uitzondering 4 roeden; de bovengenoemde hofstede van Pijl, het oudste grafelijk logement, was 29 voeten breed, het huis dat Michiel Willemsz in 1390 aan de Kipstraat bezat, mat 2 roeden of 24 voet, dat in de Lombardstraat, in 1376 eigendom van Dirc Martijnsz., 3 roeden of 36 voet¹⁾. Maar dit zegt nog weinig omtrent de breedte der oudste bebouwing, want deze was vrij algemeen wat wij nu zouden noemen een opene, zoodat het huis smaller was dan het erf; het huis, ook dat van den beter gesitueerde, had geen groote breedte. Brielle, waar de toestanden vermoedelijk niet zoo heel veel anders waren dan hier, stelde, zooals ik reeds opmerkte, als minimum breedte voor een huis waarin gestookt werd 10 voet = 3.10 M., wat wel gesteund zal hebben op zeker gebruik. Te oordeelen naar hetgeen in plaatsen, waar de topografische gesteldheid zich nog niet zoo volslagen wijzigde, nu nog in sommige straten gevonden wordt, mag men veronderstellen dat 3 à 4 Meter zoo ongeveer de gangbare breedte was voor de woning van den werkman en den kleinen burger.

De afmetingen van de erven aan de hoofdwegen, aanvankelijk dan alleen bestemd voor een vrijstaand gebouw van iets grooter breedte, zullen spoedig geleid hebben tot den bouw van ondiepe daglooners woningen op het achtererf, toen dit in de groeiende stad een andere beteekenis ging verkrijgen dan die van tuin, bleekveld of boomgaard. De blinde achtergevels werden daarbij gesteld langs de erfscheiding of ten hoogste zóóver daarvan verwijderd als de sloot, die de scheiding vormde, noodzakelijk maakte; wanneer er geen sloot was, dan toch zoover als vereischt werd om te voorkomen dat de drup van het dakschild op buurman's grond liep. Zoo ontstonden er sloppen en gangen met on-

1) De Roede had 12 voet van \pm 31 c.M.